

Univerzita Palackého
v Olomouci

Univerzita Palackého
v Olomouci

**Zvláštní skutkové podstaty
náhrady škody I.
Provozní odpovědnost**

Filip Melzer

Obecně k objektivní odpovědnosti za škodu

- Srov. římskoprávní kvazidelikty
- Zvláštní důvod, který odůvodní výjimku ze zásady, že každý si své škody nese sám
- Příklady:
 - Odpovědnost za zvýšení nebezpečí (Gefährdungshaftung); podnikatelské riziko (železnice)
 - Reakce na neúnosné důkazní břemeno atd. (?!?) – spíše důvod pro přenesení důkazního břemene

Náhoda

– Různé významy:

- Okolnost, která není ničím vinnou (není nikým zaviněna)
- Okolnost, která není zaviněna zúčastněnými osobami
- Okolnost, která není vyvolána lidským jednáním

– Vnější X vnitřní náhoda

– Srov. odpovědnost za náhodu

- Hovoříme-li o odpovědnosti za náhodu, neznamena to, že daná okolnost nemůže být zaviněna, zavinění je však irelevantní (srov. odpovědnost provozovatele auta, který je současně řidičem, který zavinil dopravní nehodu)

Druhy objektivní odpovědnosti

- Běžná objektivní odpovědnost
 - Existence liberačních důvodů
- Absolutní odpovědnost – bez liberačních důvodů

- Srov. liberační důvod „ledaže by ke škodě došlo i jinak“ a c.s.q.n.
 - Např. § 2944.

Zvláštní případy odpovědnosti za škodu

- Škoda způsobená tím, kdo nemůže posoudit následky svého jednání - §§ 2920 a násl.
- Škoda způsobená osobou s nebezpečnými vlastnostmi - § 2923
- Škoda z provozní činnosti a škoda způsobená provozem zvlášť nebezpečným - §§ 2924 a násl.
- Škoda z provozu dopravních prostředků (§§ 2927 a násl.)
- Škoda způsobená zvířetem (§§ 2933 a násl.)

- Škoda způsobená věcí - §§ 2936 a násl.
- Škoda způsobená vadou výrobku - §§ 2939 a násl.
- Škoda na převzaté věci (§ 2944)
- Škoda na odložené věci (§ 2945)
- Škoda na vnesené věci (§§ 2946 a násl.)
- Škoda způsobená informací nebo radou (§ 2950)

Škoda způsobená tím, kdo nemůže posoudit následky svého jednání (§§ 2920 – 2922)

- Nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti
- Člověk stížený duševní poruchou
- Musí být přítomna rozumová a volní složka:
 - Způsobilost posoudit následky svého jednání
 - Způsobilost ovládnout své jednání
- „Šetrnost vůči škůdci“ – vazba na spoluzavinění poškozeného
- Zohlednění majetkových poměrů škůdce (§ 2920 odst. 2)
 - Slušnost jako právní pojem

- **Odpovědnost toho, kdo zanedbal náležitý dohled**
 - § 2921
 - Samostatně, nebo společně a nerozdílně s osobou, na kterou dohlíží
- **Actio libera in causa**
- **Bez ohledu na zavinění ve vztahu k zásahu do chráněného statku: § 2922 (Rauschdelikt)**

Škoda způsobená osobou s nebezpečnými vlastnostmi

§ 2923

Škoda způsobená osobou s nebezpečnými vlastnostmi

Kdo se vědomě ujme osoby nebezpečných vlastností tak, že jí bez její nutné potřeby poskytne útulek nebo jí svěří určitou činnost, ať již v domácnosti, provozovně či na jiném podobném místě, nahradí společně a nerozdílně s ní škodu způsobenou v takovém místě nebo při této činnosti někomu jinému nebezpečnou povahou takové osoby.

§ 1314 OZO: Kdo přijme služebnou osobu bez vysvědčení, nebo vědomě podrží ve službách, nebo přechovává osobu nebezpečnou jejími vlastnostmi těla nebo mysli, ručí domácímú a domácím lidem za náhradu škody, způsobené nebezpečnými vlastnostmi oněch osob.

Předpoklady § 2923

1. Osoba nebezpečných vlastností
2. Ujmutí se této osoby (poskytnutí útulku, svěřením činnosti)
3. V „jinak“ chráněném místě (např. domácnost, provozovna)
4. Z toho plynoucí ohrožení jiných osob
5. Zásah do právem chráněného statku
6. Kauzalita (2. – 5.)
7. Nexus ohrožení
8. Zavinění (1. – 3.) v podobě úmyslu
9. Škoda
10. Kauzalita (5. – 9.) + objektivní přičitatelnost
11. Právní následek:
 - Společná odpovědnost s nebezpečnou osobou, příp. i výlučná (zde však není problém s tzv. přerušením příčinné souvislosti)

Škoda z provozní činnosti (§ 2924)

§ 2924

Škoda z provozní činnosti

Kdo provozuje závod nebo jiné zařízení sloužící k výtěžné činnosti, nahradí škodu vzniklou z provozu, ať již byla způsobena vlastní provozní činností, věcí při ní použitou nebo vlivem činnosti na okolí. Povinnosti se zproští, prokáže-li, že vynaložil veškerou péči, kterou lze **rozumně požadovat**, aby ke škodě nedošlo.

§ 420a OZ 1964

(1) Každý odpovídá za škodu, kterou způsobí jinému provozní činností.

(2) Škoda je způsobena provozní činností, je-li způsobena

a) činností, která má provozní povahu, nebo věcí použitou při činnosti,

b) fyzikálními, chemickými, popřípadě biologickými vlivy provozu na okolí,

c) oprávněným prováděním nebo zajištěním prací, jimiž je způsobena jinému škoda na nemovitosti nebo je mu podstatně ztíženo nebo znemožněno užívání nemovitosti.

(3) Odpovědnosti za škodu se ten, kdo ji způsobil, zproští, jen prokáže-li, že škoda byla způsobena neodvratitelnou událostí nemající původ v provozu anebo vlastním jednáním poškozeného.

Provozní činnost – OZ 1964

NS k OZ 1964: Provozní činností podle § 420a OZ je taková činnost související s předmětem činnosti (zpravidla podnikatelské, obchodní), kterou fyzická nebo právnická osoba provozně vyvíjí. Předmět této činnosti je vymezen ve zřizovací listině, v oprávnění k podnikatelské činnosti nebo v živnostenském oprávnění (25 Cdo 890/2000).

- Rozhodující je však fakticita (Škárová, str. 1077)
- Činnost podnikatelská, průmyslová, technologická atd. (Škárová, str. 1077)
- Prasknutí reklamního balónku (25 Cdo 1695/98)

Provozní činnost

a) hospodářská činnost;

- Provoz závodu
- Provoz zařízení (extenzivně)

b) tato činnost vykazuje přiměřenou kontinuitu;

c) plánovitost, podřízení určitému řádu;

d) typicky též představa činnosti zaměřené na dosažení zisku.

- Srov. provoz penzionu X užívání rodinného domu

Vliv lidské činnosti

- OZ 1964 (-): Výměna řemenu automechanikem (25 Cdo 270/2001)
- OZ (+)
 - 25 Cdo 1127/2018 (provoz kanalizace)
 - 25 Cdo 2595/2019 (ostraha baru)

Předpoklady § 2924

- Provozní činnost ve smyslu § 2924
- Majetková nebo nemajetková újma
- Příčinná souvislost mezi 1. – 2.
- Možný důsledek nikoli řádné péče
- Poškozená osoba náleží mezi chráněné subjekty
- Pasivní legitimace provozovatele
- Negativní předpoklad: zejména absence prokázání řádné péče ze strany provozovatele

Univerzita Palackého
v Olomouci

Význam § 2924

– Přenesení důkazního břemene

Škoda způsobená provozem zvláště nebezpečným (§ 2925)

(1) Kdo provozuje závod nebo jiné zařízení zvláště nebezpečné, nahradí **škodu způsobenou zdrojem zvýšeného nebezpečí**; provoz je zvláště nebezpečný, nelze-li předem rozumně vyloučit možnost vzniku závažné škody ani při vynaložení řádné péče. Jinak se povinnosti zproští, prokáže-li, že škodu způsobila zvnějšku vyšší moc nebo že ji způsobilo vlastní jednání poškozeného nebo neodvratitelné jednání třetí osoby; ujednají-li se další důvody zproštění, nepřihlíží se k tomu.

(2) Je-li z okolností zřejmé, že provoz významně zvýšil nebezpečí vzniku škody, ačkoli lze důvodně poukázat i na jiné možné příčiny, soud zaváže provozovatele k náhradě škody v rozsahu, který odpovídá pravděpodobnosti způsobení škody provozem.

- Proporcionální kauzalita

(3) Má se za to, že provoz je zvláště nebezpečný, pokud se provozuje továrním způsobem nebo pokud se při něm výbušná nebo podobně nebezpečná látka používá nebo se s ní nakládá.

Předpoklady § 2925

1. Provoz zvlášť nebezpečný
2. Nexus ohrožení I.: zásah do chráněného právního statku
3. Příčinná souvislost mezi 1. a 2
4. Nexus ohrožení II.: modální a osobní ochranný rozsah
5. Újma
6. Příčinná souvislost (včetně objektivní přičitatelnosti) mezi 2. a 5.
7. Pasivní legitimace škůdce: postavení provozovatele
8. Negativní předpoklad: absence liberačního důvodu

Zvláštní problémy

1. Zvláštní nebezpečí

- a. Omezená ovladatelnost
- b. Nebezpečí vzniku závažné škody
- c. Předvídatelnost nebezpečí?
- d. Míra nebezpečí?

2. Vyvratitelná domněnka provozu zvláště nebezpečného (odst. 3)

- a. Obecně
- b. Provoz továrním způsobem
- c. Používání nebo nakládání s výbušnou nebo podobně nebezpečnou látkou

Provoz továrním způsobem

Znaky továrního provozu:

- Vysoká míra organizovanosti provozu;
- užívání průmyslových výrobních metod, zejména užívání strojního zařízení;
- značný rozsah výroby;
- výroba nebo zpracování movitých předmětů;
- soustředění výroby v určitém místě;
- osobní činnost podnikatele se soustředí spíše do organizace práce nebo obchodní oblasti.

Škoda na nemovité věci (§ 2926)

§ 2926

Škoda na nemovité věci

Kdo, byť oprávněně provádí nebo zajišťuje práce, jimiž se jinému působí škoda na nemovité věci, nebo jimiž se držba nemovité věci znemožní nebo podstatně ztíží, nahradí škodu z toho vzniklou.

Odpovědnost za dopravní prostředky

- Provozování dopravy - § 2927 věta první
- Provoz konkrétních dopravních prostředků (nikoli dopravy) - § 2927 věta druhá
 - Srov. motorové X i bezmotorové (OZ 1964)
 - NOZ: pohon lidskou silou
 - Důvod: zvýšení nebezpečí
 - Pb.: pracovní stroje (bagr, kombajn...)
 - jen, je-li vlastní silou přemísťován z jednoho místa na druhé
- **Předpokladem není protiprávnost!**

Předpoklady § 2927

1. Zdroj ohrožení: dopravní prostředek, provoz dopravy
2. Zásah do chráněného zájmu poškozeného
3. Kauzalita mezi provozem dopravního prostředku (provozem dopravy) a zásahem do chráněného zájmu
4. Zásah byl vyvolán zvláštní povahou příslušného provozu: v daném zásahu se realizovalo zvláštní provozní nebezpečí příslušného dopravního prostředku, resp. provozu dopravy
5. Majetková nebo nemajetková (§ 2956 an.) újma
6. Kauzalita mezi body 2 a 4
 - *Conditio sine qua non*
 - Objektivní přičitatelnost

7. Aktivní legitimace (níže sub XI. 2.).

8. Pasivní legitimace

1. Provozovatel (níže sub VII.).
2. Případy přenesení odpovědnosti

9. Absence liberačních důvodů (níže sub IX.).

Zvláštní problémy

- Odpovědnost provozovatele a řidiče
- Zvláštní povaha provozu: objektivně zvýšené nebezpečí
 - Pb.: vozidlo sice stojí, avšak v chodu je jeho motor; provozem je i příprava k jízdě a bezprostřední úkony po skončení jízdy, jakož i úkony potřebné k údržbě vozidla (R 9/1972, srov. též R 39/1975)
 - 25 Cdo 3485/2016: Škoda vyvolaná závadou na elektroinstalaci zaparkovaného (nikoliv trvaleji odstaveného) automobilu, která vedla ke vznícení vozu a následnému požáru objektu, je škodou způsobenou provozem motorového vozidla, s nímž § 427 obč. zák. spojuje objektivní odpovědnost provozovatele za škodu a § 6 odst. 2 zákona č. 168/1999 Sb. zakládá přímý nárok poškozeného proti pojistiteli odpovědnosti takového provozovatele.

- Provozovatel: ten, kdo má právní a faktickou možnost dispozice s dopravním prostředkem, kdo užívá organizovaně tohoto dopravního prostředku (R 55/1971, V.)
- V pochybnostech: vlastník - § 2930
- Příklady:
 - Půjčení: provozovatel je půjčitel
 - Nájem: provozovatelem je pronajímatel
 - Leasing: leasingový nájemce
 - SJM: zpravidla oba manželé
- Dopravní prostředek v opravě: § 2928

Provozovatel

1. Možnost dispozice s vozidlem
 - a. Možnost faktické dispozice s vozidlem
 - b. Možnost právní dispozice s vozidlem?
2. Provoz na vlastní účet a nebezpečí
3. Dlouhodobost a kontinuita

Liberace

- **Obecně (§ 2927 odst. 2):**
 - Škoda způsobena okolnostmi, které nemají původ v provozu
 - Škoda byla objektivně neodvratitelná
- **Zneužití dopravního prostředku (§ 2929)**

Střet dvou provozů (§ 2932)

- Dle okolností objektivní i subjektivní povahy (protiprávnost, zavinění)
- X odpovědnost vůči třetím osobám

Univerzita Palackého
v Olomouci

Rozsah škod, za které se odpovídá

- § 2931
 - Srov. přerušení příčinné souvislosti

Univerzita Palackého
v Olomouci

Děkuji za pozornost!